

sopotnja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
september 2018, številka 3, letnik 7
ISSN 1848-4360
Reka, september 2018

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Mirko Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

uradne ure, knjižnica in klubski prostori

torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in

četrtek: 10.00–12.00

MePZ: ponedeljek 18.00–20.30

Dramska skupina: torek 17.30–19.00 ali po dogovoru

Folklorna skupina: sreda 19.00–21.00

Planinska skupina: torek 20.00–21.00

Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtek ob 18.00

Glasbena skupina: torek 17.30–20.00

Dop. pouk slovenščine: ponedeljek 16.00–20.00

Mladinska skupina: sobota popoldan, po dogovoru

Likovna skupina: po dogovoru

iz vsebine

Uvodnik	3	Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH Veleposlanica: dr. Smiljana Knez Konzularni oddelek, uradne ure: ponedeljek od 9.00 do 12.00 sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00 petek od 9.00 do 12.00 tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015 faks: +385 1 46 80 387 el. pošta: vzg@gov.si spletna stran: http://sloembassy.zagreb@gov.si
Iz društva	4	Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom: med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med prazniki: 24 ur tel.: +385 98 462 666
EU korak	18	Generalni konzulat RS, Split Častni konzul Branko Roglič tel./faks: +385 21 389 224 el. pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00
Literarni kOtiček	19	
Si-T	20	
Pogled z onkraj Snežnika	22	
Srečanja	23	
Foto kOtiček	24	

EGON : METKIN KLIMAX

KPD Bazovica v novo kulturno sezono tudi v časih varčevanja vstopa z novim programom, kučenjem slovenščine za najmlajše. Dopolnilni pouk bo odslej v društvu organiziran tudi za osnovnošolce in predšolske otroke. Nova sezona med drugim prinaša tudi novega ministra, pristojnega za Slovence v zamejstvu in po svetu. To je Peter Jožef Česnik, ki je s svojim neuradnim obiskom kulturnega večera že tudi razveselil naše društvo, s katerim ima več let dobre in prijateljske stike. Dejavnosti slovenskih organizacij na Reki je pozornost namenila RTV Slovenija v oddaji Dobro jutro, od dogodkov v preteklih mesecih pa spremljamo folklorno skupino, ki je z nastopi obogatila več programov in – skupaj s članicami KPD Bazovica, ki so poskrbele za slovenske jedi – tudi reški festival Porto Etno, umeščen v projekt Reka, evropska prestolnica kulture 2020. Na ogled je bilo tudi več razstav: reški festival fotografije je na program uvrstil predstavitev Slovenske fotografije, skupaj z razstavo Fotokluba Sušec v društvu, vodja planinske skupine (PS) Darko Mohar je navdušil obiskovalce Doma na Vidmu v Ilirski Bistrici, reški umetniški fotograf Istog Žorž pa na trsatski gradini. Tam je uspešen koncert skupaj z reško solistko Vivien Galetta izvedel mladi kitarist in ljubljanski študent, član društva, Natko Štiglic. V društvu je bilo živahno tudi julija, ko je v organizaciji društva EU korak, ki je gostilo tudi septembrsko srečanje mladih, potekala prireditev za najmlajše, Poletje v Bazovici. Skupinica teh otrok je obiskala tudi nogometno tekmo in se srečala s priljubljenim tedanjim reškim trenerjem Matjažem Kekom, nekateri izmed njih pa so se prijavi tudi na pouk slovenščine v društvu. Mešani pevski zbor se je znova udeležil pevskega srečanja v Šentvidu pri Stični, s svojim ubranim petjem pa popestril tudi predstavitev pesniške zbirke rojakinje Marije Šenk, ki je o dogodku napisala tudi pesem za rubriko Literarni kotiček, objavljeno skupaj s poezijo Eve Ciglar. Spremljamo pestro dejavnost planinske skupine, ki je tudi letos počastila spomin na bazoviške junake v vasi Bazovica pri Trstu. Društvo je med drugim gostilo dijake iz Novega mesta, vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman je s krajšo predstavitvijo Reko in okolico približala udeležencem izleta Rafaelove družbe, z zanimivostmi iz Gorskega kotarja pa jih je seznanil izvrsten poznavalec in raziskovalec krajevne zgodovine Slavko Malnar. Rubrika Si-T spremlja dejavnost Sveta za narodne manjšine RH in mednarodni srečanja na Reki ter razstavo v Opatiji, Pogled z onkraj Sneznika se ozre na davčno politiko, ki ne zmanjšuje socialne neenakosti, v Srečanjih pa predstavljamo učiteljico slovenščine Andreo Šlosar. Osrednji dogodek jeseni bo oktobrsko srečanje vseh slovenskih društev v Lovranu, več o tem pa v prihodnji številki. | Uredništvo

Uvodnik

OBVESTILO

Slovenščina za najmlajše v KPD Bazovica, v pripravi celodnevni program za vrtec

KPD Bazovica organizira pouk slovenščine za najmlajše (do 10 let), vodita ga učiteljici Andrea Šlosar (vrtničkarji in prvošolčki) in Vida Srdoč (nižji razredi osnovne šole) z bogatimi izkušnjami na tem področju, poteka pa ob ponedeljkih, od 16.00 do 17.30.

Obveščamo zainteresirane starše, da lahko tudi v vseh vrtcih na Reki, ki delujejo v okviru javne vzgojno-izobraževalne ustanove Otroški vrtec Reka, izrazijo željo po uvrstitvi svojega otroka v program učenja slovenščine. To pravico narodnim manjšinam zagotavlja zakonodaja RH na vseh vzgojno-izobraževalnih ravneh, tudi predšolski. V pripravi je celodnevni program za vrtec za prihodnje leto, če bo prijavljenih dovolj otrok in zagotovljene ustrezne kadrovske razmere. Zato k sodelovanju vabljeni vzgojiteljice z znanjem slovenščine, informacije v tajništvu KPD Bazovica po elektronski pošti slovenskidom@bazovica.hr ali v uradnih urah na tel. +385 (0)51 215 406.

Del udeležencev poletne delavnice.
Foto: Marjana Mirković

12.–13. maj, Bled, Bohinj

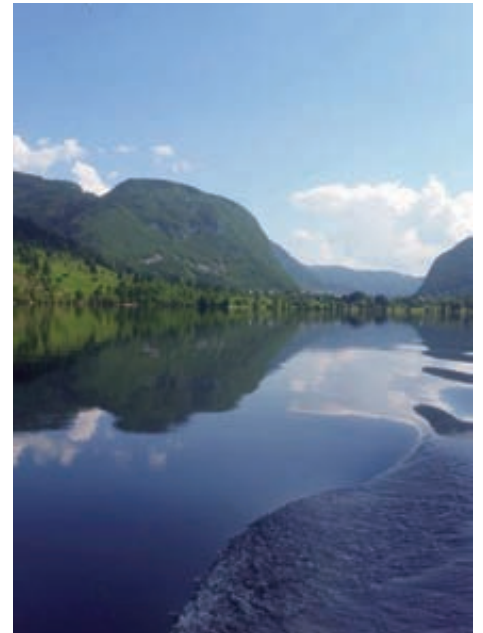
Mladinska skupina v Sloveniji

Člani mladinske skupine KPD Bazovica so se letos že dvanajstič zapored odpravili na svoje letno potepanje po Sloveniji, tokrat na Gorenjsko. Cilj izleta sta bila Bled in Bohinj.

Z Reke smo se v zgodnjih jutranjih urah odpravili na pot proti Bledu. Najprej smo obiskali Blejski grad, kjer so nas navdušili prekrasen pogled na Blejsko jezero, tiskarji in grajska klet. Po ogledu gradu smo se spustili do obrežja jezera, kjer nas je čakala pletnja in nas popeljala do Blejskega otoka. Kot nalaga tradicija, smo si vsi nekaj zaželeli in pozvonili na zvonec. Po obisku Blejskega jezera sta nas v nepozabni sobi pobega čakala avantura in timsko delo. Prvi dan se je končal z večernim druženjem v enem izmed blejskih hostlov. Drugi dan smo se po zajtrku odpravili v Bohinj in se z ladjico popeljali po Bohinjskem jezeru. Prišli smo

na drugo stran jezera, se sprehodili do gondole, ki jo v zimskih mesecih uporabljajo smučarji, in se z njo dvignili na planino Vogel ter uživali v razgledu in nižji temperaturi. Ko smo si ogledali okolico, smo se z gondolo vrnili v dolino in obiskali slap. Tam smo se fotografirali in se z ladjo vrnili v Bohinj. Ogledali smo si še tamkajšnje staro cerkev in njene freske. Z avtobusom smo se odpeljali do restavracije in se po kosilu odpravili nazaj domov. Bili smo zelo utrujeni, vendar zadovoljni, ker smo se imeli zelo lepo. **Staša Iskra in Monika Požar**

Mladi polni novih vtisov o slovenski kulturi in naravi. Arhiv KPD Bazovica.

24. maj – 6. junij, Knjižnica Makse Samsa, Ilirska Bistrica

70 let KPD Bazovica, razstava

Damijana Hrabar in Zvonimir Stipetić. Foto: Eva Ciglar

Razstava plakatov ob 70-letnici KPD Bazovica je po uspešni predstavitvi v Kopru odpotovala še v knjižnico Makse Samsa v Ilirski Bistrici, da bi tamkajšnje občinstvo doživelo, kako pomemben del zgodovine našega društva so Bistričani, s katerimi še danes zelo tesno sodelujemo. Dokaz tega so vsakoletne skupne dejavnosti kulturnikov, fotografov in planincev. Prav planinci so se v akciji potujoče razstave najbolje odrezali s pobudo in prostovoljnimi delom.

Ravnateljica mag. Damijana Hrabar in osebje knjižnice Makse Samsa v Ilirski Bistrici so nam razkazali prostore in predstavili delovanje knjižnice, spregovorili pa smo tudi o drugih možnostih za sodelovanje.

Ob odprtju v razstavnem prostoru v avli knjižnice sta zbrano občinstvo nagovorila ravnateljica knjižnice in predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić, za posladek pa je Zdenka Kallan-Verbanac z navdihom odrecitala svojo pesem o morju, občinstvo pa navdušeno zaploskalo.

Razstava je bila postavljena na ogled do 6. junija.

Zvonimir Stipetić

24.–27. maj, Hotel Neptun, Brioni

Narodne manjšine, migracije in varnost

Dr. Barbara Riman. Foto: Marjana Mirković

Center za mednarodne in varnostne študije Fakultete za politične vede zagrebške univerze je v sodelovanju s Svetom za narodne manjšine Republike Hrvaške, Akademsko mrežo za sodelovanje v jugovzhodni Evropi in fundacijo Friedrich Ebert Stiftung na Brionih organiziral 22. znanstveno srečanje, tokrat z naslovom Narodne manjšine, migracije

in varnost. Potekalo je v treh skupinah, Narodne manjšine v demokratičnih družbah, Migracije in migracijske politike ter Globalni varnostni izzivi.

Predsednik Sveta za narodne manjšine dr. Aleksandar Tolnauer se je uvodoma med drugim ozrl tudi na trenutne razmere na Hrvaškem in poizkuse nekaterih konservativnih skupin, ki želijo narodnim manjšinam okrniti dosežene pravice, predvsem v političnem življenju. Zavzemajo se namreč za zmanjšanje števila manjšinskih poslancev in omejitev njihovega delovanja oziroma odpravo njihove pravice do glasovanja pri pomembnih odločitvah, kot sta proračun in zaupnica vladi.

Poleg znanstvenikov in strokovnjakov iz Hrvaške in tujine sta se srečanja udeležili tudi predsednica Zveze slovenskih društev dr. Barbara Riman in dr. Kristina Riman s puljske univerze Jurja Dobrile. Svojo predstavitev sta namenili pravicam narodnih manjšin do informiranja v lastnem jeziku in posebej glasilom, ki jih v slovenščini v zadnjem desetletju izdajajo društva na Hrvaškem, kot so zagrebški Novi odmev, splitska Planika, puljska Mavrica in reška Sopotja.

Prispevki s srečanja bodo objavljeni v letopisu Forum za varnostne študije, ki ga je lani začela izdajati Fakulteta za politične vede Univerze v Zagrebu, člana uredništva pa sta tudi predavatelj na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, dr. Anton Grizold in dr. Mitja Žagar. ■ Marjana Mirković

25. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Midnight Banda in Mimo ritma, koncert

Glasbeni in plesni večer v dvorani KPD Bazovica je – bolj kot na nekdanji dan mladosti v skupni državi – oživil spomin na priljubljena plesna druženja v društvu pred desetletji, ko je bil Slovenski dom na Reki tudi znano plesišče.

Kanček tega je z majskim večerom namreč obudila glasbena skupina KPD Bazovica Mimo ritma, ki jo vodi Andrej Mohar. Pod prizadevnim umetniškim vodstvom Ivana Hareja - Harryja, znanega reškega glasbenika, skupina iz leta v leto napreduje in po besedah solistke Zdenke Kallan-Verbanac imajo za predstavitev pripravljenih že blizu trideset skladb. Žal za samostojne nastope ni veliko priložnosti, pravi, tudi pričakovanega nastopa ob koncu sezone letos ni bilo, vendar kljub temu redno in pridno vadijo, nastopajo pa predvsem v spremljajočem programu ob razstavah in drugih dogodkih v društvu. Poleg Zdenke Kallan-Verbanac skupino Mimo ritma sestavljajo še drugi ljubiteljski glasbeniki in glasbenice: Zinka Božiček, Nerina Bratović, Dubravka Dijanić in Maja Žuvela-Stipetić ter Dionis Jurić, Andrej Mohar in Predrag Zmaila.

Za svoj trud so bili nagrajeni tudi tokrat, prav tako pa so prejeli pohvale za goste, ki so jih povabili na oder.

To je bila skupina Midnight Band s pevko Antonijo Keš, na odru KPD Bazovica domačo od mladih let, ko je več let plesala v legendarni sestavi folklorne skupine društva pod vodstvom priljubljene baletne plesalke HNK Ivana pl. Zajca Sonje Kern Svoboda. Skupina Midnight Band je večkrat in uspešno nastopila tudi na večerih v organizaciji reškega društva rokerjev iz šestdesetih let, društva LP Rock. Poleg Tanje Keš so tokrat z igrali še člani skupine Jadran Frank, Livio Hubička, Robert Lipovac in Damir Pauletić - Pablo. Njihov nastop so obiskovalci sprejeli z navdušenjem, in kot dodaja Zdenka Kallan-Verbanac, v skupini Mimo ritma srčno upajo, da se bodo takšni večeri nadaljevali tudi v prihodnje, saj so, sodeč po odzivu in pohvalah občinstva, prav zaželeni in zadetek v polno.

Tanja Keš in Midnight Band.
Foto: Milan Grlica

8. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

KPD Bazovica v oddaji Dobro jutro TV Slovenija

Dejavnost KPD Bazovica je bila letos predstavljena tudi v oddaji Dobro jutro TV Slovenija, eni izmed najbolj gledanih oddaj nacionalne televizije. Snemanje je potekalo 5. junija, pod vodstvom sodelavke TV Slovenija Marije Merljak in s povezovanjem Mojce Mavec. Posnetek oddaje je v treh delih na vpogled na spletni strani na naslednjih povezavah (čas predvajanja prispevka o KPD Bazovica je naveden v oklepaju): <https://4d.rtvlo.si/arhiv/dobro-jutro/174544306> (od 15. do 20. minute); <https://4d.rtvlo.si/arhiv/dobro-jutro/174544315> (od 9. do 15. minute ter od 24. do 40. minute); <https://4d.rtvlo.si/arhiv/dobro-jutro/174544324> (od 5. do 27. minute ter od 33. do 40. minute).

Oddaja Dobro jutro je, kot je med drugim zapisano na spletni strani, oddaja gledalcev in s svojimi svetovalnimi, izobraževalnimi, razvedrilnimi in informativnimi vsebinami sledi željam gledalcev vseh starostnih skupin. V večurnem živem in dinamičnem jutranjem programu, ki je na sporedu vsak delovni dan, se prepleta studijski del z aktualnimi vklopi v živo z različnih koncev Slo-

Zvonimir Stipetić,
Mojca Mavec in Marija
Merljak.
Foto: Anita Hromin

8. junij–5. julij, Galerija Doma na Vidmu, Ilirska Bistrica

Darko Mohar: Baščanski kamik in druge zgodbe, razstava

Lepo število rednih obiskovalcev, Darkovih planinskih in fotografskih prijateljev ter drugih se je ta petek zbralo v prijetnem razstavnem prostoru v galeriji v Domu na Vidmu, da bi prisostvovali zanimivemu odprtju fotografske razstave ljubitelja morja in gora Darka Moharja.

Uvodoma sta "sopca" Saša Popović in Žarko Dujmović, ki sta se pripeljala iz Darku ljube Baške na Krku, zaigrala na stara instrumenta "sopile" in obiskovalce popeljala v primerno vzdušje za predstavitev avtorja in razstave same ter tudi v nadaljevanju z izvirnim igranjem in petjem popestrila prijetno prireditev.

Že bežen pogled na razstavljenе čudovite posnetke nas prepriča o Darkovi neizmerni ljubezni in navezanosti na skromne naravne danosti baščanske pokrajine ter na baščanskega človeka in njegovo trdo delo v nam oddaljenih časih. Posnetki "mrgarjev" – kamnitih zidov, ki so jih zgradili pastirji in še danes ohra-

Razstava privabila
ljubitelje narave in
fotografije.
Arhiv Darka Moharja.

venije. Raziskuje teme, ki se dotikajo vsakdanjega življenja ljudi, in ponuja najrazličnejše vsebine: od zdravstvenih, pravnih in kuharskih nasvetov, svetovanj o medosebnih odnosih, receptov iz domače lekarne do predstavljanj osupljivih življenjskih usod, vrtičkarskih in prehranskih nasvetov in atraktivnih nagradnih iger.

V tem okviru je bila lepo predstavljena tudi raznovrstna dejavnost KPD Bazovica, pri čemer je sodelovalo več aktivnih članic in članov.

Urednica Sopotij pa je 29. maja gostovala v oddaji Odkrito TV Slovenija voditelja Igorja Pirkoviča, skupaj s predstavniki slovenskih organizacij iz Italije, Avstrije in Madžarske. Ob tej priložnosti je na kratko spregovorila o položaju slovenske skupnosti in ohranjanju slovenščine na Hrvaškem ter opozorila na nekatere težave, s katerimi se spoprijemajo rojaki, kot so denimo vprašanje pridobitve slovenskega državljanstva, štipendij za študij v Sloveniji, različen status društev v obmejnih in drugih županijah ipd.

Marjana Mirković

njajo običaj in tradicijo kolektivnega čuvanja ovac – nas nagovorijo o neizmerni moči človekovega boja za preživetje, hkrati pa v njih začutimo prirojeno človekovo ustvarjalnost in estetski čut. Nekateri posnetki govorijo tudi o trenutkih veselja, ki so človeku lajšali težko vsakdanje življenje na kršu, in o nekaterih običajih, ki so se ohranili do danes. Nekje v ozadju pa sta tudi večni Darkovi hrepenenji – morje in hribi...

Razstavljenе fotografije in njihova sporočilnost pomenijo neprecenljivo bogastvo, posebno v sedanjem norem zmaterializiranem času, saj nas predstavijo v neki drug svet lepote in miru ter nas napolnijo z novimi energijami, potrebnimi za spopad z vsakdanjo potrošniško miselnostjo. V prizorih zaznamo morda za večino nov svet, čeprav otok Krk pogosto obiskujemo. Tudi s takimi razstavami se medsebojno bolje spoznavamo in gradimo mostove prijateljstva med planinci in ljubitelji vsega lepega.

Zahvala za uresničitev razstave gre Občini Ilirska Bistrica in Rajku Kranjcu, vodji galerije Doma na Vidmu. Maruška Lenarčič

11. junij, RTV Slovenija, Ljubljana

Komisija RTVS za Slovence v sosednjih državah

Na prvi seji v novi sestavi Komisije za programske vsebine RTV Slovenija (RTV SLO), namenjene Slovencem v sosednjih državah (v prihodnje naj bi se imenovala Komisija za Slovence v sosednjih državah), je bil za predsednika izvoljen dr. Janko Malle iz Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, ki je to telo uspešno vodil v enem izmed prejšnjih mandatov. V sedANJI sestavi je znova urednica Sopotij, v prejšnji pa je Hrvaško zastopala učiteljica dopolnilnega pouka in kulture Dragica Motik.

Navzoči so se seznanili z delom komisije v preteklem mandatu in Strategijo razvoja RTV SLO 2018–2022 ter predlagali, da se ji doda akcijski načrt komisije (ANK), pripravljen v preteklem mandatu. Seznanili so se tudi s poročilom o izpeljavi programsko-produkcijskega načrta v obdobju med januarjem in marcem 2018 in s programskimi izhodišči za leto 2019 ter predlagali, naj nadaljnji planski dokumenti upoštevajo pripombe iz razprave in ANK.

Kot poudarja ANK, se komisija ukvarja z vprašanjem večje prisotnosti dejavnosti slovenskih skupnosti iz sosednjih držav v programih in izhodiščih RTV SLO. Cilj je doseči kakovostno medijsko-informativno poročanje o njih in vključitev njihove celovite problematike v programe na

vseh tematskih področjih, kot izhaja iz samega zakona o RTV. V njem pa so, kot je na omenjeni seji opozorila varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev Ilinka Todorovski, pri naštevanju pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v sosednjih državah, izpuščeni – Slovenci na Hrvaškem. Upošteva kakovost kot osnovno merilo uspešnosti, navaja ANK, naj bi bila glavna programov usmerjena v izbor projektov, ki Slovence v sosednjih državah izkazujejo kot uspešne promotorje celovitosti kulturnega, izobraževalnega idr. življenja. Fokusiranje njihove kulture na narodno-obrambno vlogo in narodnopisne dejavnosti že preveč ustvarja podobo o folklorizaciji (in stagnaciji) slovenske kulture. ANK še poudarja skrb za mlade in poudarja pomen obmejnega prostora za povezovanje s Slovenijo na vseh področjih aktivnega življenja ljudi ob meji ter opozarja na asimetrično in nezadostno poročanje, tako glede na medij (radio namenja večjo pozornost, televizija bistveno manjšo) kot tudi na posamezna obmejna območja. Poudarja vlogo regionalnih centrov v Kopru in Mariboru, pomembnih tudi za poročanje iz Hrvaške, in sodobne tehnologije, ki bi lahko bolj posredovala izmenjavo informacij v skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Sedanji spletni portal RTV za Slovence v sosednjih državah (svsd.rtvlo.si) to nalogo opravlja v omejenem obsegu, tako da ga bo treba nadgraditi s celovitim in aktualnim informacijskim sistemom sodelovanja ter postaviti na vidnejše mesto. | Marjana Mirković

Sejo je vodil dr. Janko Malle (prvi z leve).
Foto: Marjana Mirković

11. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk dijakov iz Novega mesta

KPD Bazovica pogosto obiščejo skupine osnovnošolcev in dijakov kot primer društva, ki je s svojo dejavnostjo, organizacijo in odprtostjo lahko za zgled. Tokrat so se na naslovu Podpinjol 49 mudili srednješolci iz Dolenjske. Več kot petdeset dijakov 2. letnika tehniške gimnazije Šolskega centra Novo mesto in njihovih spremljevalcev je med izletom na Hrvaško in dalje na jug namreč na urnik uvrstilo tudi obisk Slovenskega doma KPD Bazovica na Reki. Kot je v pismu poleg zahvale društvu zapisala profesorica slovenščine Jožica Jožef Beg, so organizatorji ekskurzije želeli, "da bi dijaki dobili čim več informacij o življenju slovenske skupnosti na Reki in s tem ozavestili, da živi slovenska manjšina tudi na Hrvaškem."

Dijakom je bil obisk v Slovenskem domu zanimivo doživetje, pozorno so poslušali pripovedovanje gostiteljice Eve Ciglar in

bili počaščeni zaradi prisrčnega pozdrava, ki jim ga je namenil predsednik društva Zvonimir Stipetić. Obisk Slovenskega doma je bil za dijake nekaj novega in prav to so v svojih ocenah ekskurzije posebej izpostavili. *Obisk v KPD Bazovica je bila prva postaja na štiridnevni ekskurziji, v okviru katere so dijaki obiskali še Kapor na Rabu, Zadar, Šibenik in dalmatinsko vas Pakovo selo, se zapeljali v Mostar in uživali v vožnji s trupicami po Neretvi. Zadnji dan so občudovali slapove reke Krke, nato pa se polni vtisov vrnili v mesto na okljuku slovenske Krke."*

Jožica Jožef Beg je ob koncu pisma še izrazila upanje, da sodelovanje ne bo ostalo samo pri enem obisku.

| Eva Ciglar, Marjana Mirković

Novomeški dijaki v KPD Bazovica.
Foto: Darja Marjanović

13. junij, Narodna in univerzitetna knjižnica, Zagreb

Dan državnosti, sprejem veleposlaništva RS v RH

Veleposlaništvo Republike Slovenije v Republiki Hrvaški je ob letošnjem dnevu državnosti pripravilo sprejem in odprtje fotografske razstave *I feel Slovenia, I feel culture*. Razstava o izjemno bogati slovenski kulturni dediščini je vključevala izbor 38 fotografij uveljavljenih slovenskih fotografov in predstavila slovensko kulturno raznovrstnost kot temelj nacionalne identitete.

Na povabilo veleposlanice RS v RH dr. Smiljane Knez je v kulturnem programu v počastitev praznika nastopila tudi folklorna skupina KPD Bazovica. Zaplesali smo dva plesa, *Ta potrkano* in *splet belokranjskih plesov*. Nastop so obogatili glasbeniki fol-

klorne skupine, tokrat na harmoniki, bajsu in bogariji. Veleposlanica in drugi visoki gostje so z zanimanjem spremljali naš nastop in prisluhnili slovenskemu glasbenemu izročilu.

Ob tej priložnosti smo si tudi ogledali fotografsko razstavo *I feel Slovenia, I feel culture*, odprto v preddverju Narodne in univerzitetne knjižnice in na ogled do 16. junija. **Jasmina Dlačić**

Folklorna skupina nastopila na sprejemu veleposlaništva RS v RH...

16.–17. junij, Dobrodošli doma 2018, Brežice

Nastop FS KPD Bazovica

Z veseljem smo se odzvali vabilu k sodelovanju na srečanju *Dobrodošli doma*, ki je letos potekalo v Brežicah. Gostitelji so nam organizirali bogat program s predavanji, izleti, razstavami in delavnicami.

Našo skupino in ženski pevski zbor SKD Ajda iz Umaga so že okoli enajste ure dočakali domačini v Pišecah, vasi v občini Brežice. Z lepimi besedami dobrodošlice sta nas pozdravila brežiški župan Ivan Molan in ravnateljica osnovne šole Maksa Pleteršnika v Pišecah, rojstni vasi tega pomembnega slovenskega jezikoslovca in zgodovinarja. Obiskali smo njegovo domačijo, pod staro lipo pa nam je glasbena zasedba Pleteršnikovi pevci zapela prelepe ljudske pesmi. Ogledali smo si tudi kozolec, preurejen in namenjen turističnim obiskom. Po bogatem kosilu v šolski dvorani nas je s svojimi plesi in pesmijo zabavala domača otroška skupina, s pesmijo in plesom sta se predstavila zbor in

folklorna skupina SKD Ajda iz Umaga in zatem še naša folklorna skupina s spletom gorenjskih plesov.

Osrednji dogodek je potekal od 17. do 19. ure na grajskem dvorišču v Brežicah. Pozdravnemu nagovoru Ivana Molana in zatem ministru, pristojnega za Slovence v zamejstvu in po svetu, Gorazda Žmavca je sledil pester program. Nastopile so slovenske folklorne in pevske skupine iz Nemčije, Bosne in Hercegovine, Srbije, Argentine, Hrvaške ... Mi smo se predstavili s *Potrkan*o polko in v naših bleščečih nošah. Ozračje je tudi letos bilo čudovito, množica izseljenskih rojakov je uživala v programu in čudovitem okolju brežiškega gradu. In res, Brežice, ki jih imenujejo *Majhno mesto* z velikim srcem (revija *Moja Slovenija*), smo tudi mi tako doživeli!

Po nastopu smo se nastanili v hotelu v Čatežu. Naslednje jutro smo večinoma uživali v bogati topliški ponudbi bazenov in kopeli ter sprehodih ipd. Na poti na Reko smo se zaustavili v Samoborju, si na kratko ogledali mestece in se pocrkjali z zagorskimi štruklji. Zadovoljni smo se vrnili na Reko, hvaležni Nataši in Milanu Grlici za odlično vodstvo in organizacijo potovanja. **Slavica Vuković Bačić**

...in prireditvi Dobrodošli doma. Foto: Milan Grlica

16.–17. junij, Šentvid pri Stični

Tabor slovenskih pevskih zborov

Mešani pevski zbor KPD Bazovica se je tudi letos udeležil Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, prireditve, ki bo prihodnje leto praznovala častitljivo 50. obletnico.

V soboto, 16. junija, je na predvečer Tabora nastopilo deset pevskih zborov iz sosednjih držav, med njimi tudi naš zbor. Zapeli smo pesmi Zdomec, ki jo je napisal naš član, pokojni Slavko Arbiter, popevko Del tebe in Soldaško Franceta Prešerna. Po nastopu smo se okrepčali v športni dvorani in se povesečili s prijatelji iz različnih krajev, nato pa smo se napotili k počitku.

Naslednjega dne, v nedeljo, 17. junija, smo se zarana odpeljali na tako imenovano generalko, edino skupno vajo več kot sto zborov, ki jih vodi priljubljeni dirigent Igor Švara. S svojo nesporno avtoriteto hudomušno in duhovito obvlada več kot tisočglavo množico pevcev in jih pripravi za nastop pred televizijskimi kamerami.

Pred glavnim nastopom smo se vsi pevci zvrstili na sprevedu skozi Šentvid, ki ga je naš zbor prehodil že 44-krat. Po prihodu v amfiteater smo zasedli svoja mesta

in čakali, da so se oglasile fanfare ob začetku neposrednega televizijskega prenosa.

Letošnja prireditev je potekala v znamenju slovenskega ljudskega pregovora O kresi se dan obesi, vsa prireditev pa je bila posvečena 90-letnici skladatelja Jakoba Ježa. Od vodenja tabora se je letos poslovil dolgoletni predsednik upravnega odbora Tabora slovenskih pevskih zborov Jernej Lampret, zamenjal ga je mladi Matej Šteh. Spored, ki ga je sestavljalo dvaindvajset pesmi za zборе, nastop mladinskega in otroškega zbora, folklorni vložek in spremljajoča godba, je hitro minil. Vesela družba pevcev pa se je nato prepustila zabavi z glasbo in plesom. Komaj smo se skozi gnečo prebili do avtobusa in se odpeljali na tradicionalno kosilo, kjer smo ob veselem klepetu še kakšno zapeli. Zadovoljni in polni vtisov smo se odpravili domov na zaslužene poletne počitnice. **■ Zvonimir Stipetić**

Šentvid je vselej veliko zadovoljstvo. Arhiv KPD Bazovica.

25. junij, Izletišče Platak

Dan državnosti, čezmejno srečanje

Dan državnosti smo Slovenci iz Istre, Kvarnerja in z druge strani meje praznovali na šestem čezmejnem srečanju, ki je letos potekalo v planinskem domu na Platku. Za organizacijo je poskrbelo društvo KPD Snežnik iz Lovrana, ki ga vodi Vasja Simonič, tudi predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije. KPD Lovran je že več let tudi vključen v koordinacijo slovenskih društev v Istri in tesno povezan z njihovim delovanjem.

Za praznik se je na Platku kljub slabemu vremenu zbralo približno 250 udeležencev, ki jim dež, kot kaže fotografija, sploh ni pokvaril dobrega razpoloženja. **■ Arhiv KPD Bazovica**

Veselo v domu na Platku. Arhiv KPD Bazovica.

2.–6. julij, Slovenski dom KPD Bazovica

Poletje v Bazovici

Društvo EU korak je v sodelovanju z mladinsko skupino KPD Bazovica po lanskem dobrem odzivu in pohvalah znova organiziralo druženje najmlajših. Udeležilo se ga je 23 otrok, starih od pet do dvanajst let, večinoma potomcev aktivnih članov društva, prijavila pa se je tudi večina lanskih obiskovalcev. Tokrat

je potekalo kar dva tedna, za dve skupini, ki jih je tudi letos vodila učiteljica slovenščine na reški OŠ Kozala Sandra Grudenič, v pomoč pa so ji bili podpredsednica društva EU korak Natali Iskra, tajnica KPD Bazovica Eva Ciglar in prostovoljca iz Slovenije, Sara Tomažin iz Grosupljega in Alen Grbac iz Ilirske Bistrice. Otroci so preživeli teden dni aktivnega druženja v prostorih Slovenskega doma in njegovem vrtu, ob igri, izdelovanju plakatov, športnih dejavnostih in učenju slovenščine. V zaključ-

nem nastopu so navdušili starše, dedke in babice, organizatorjem pa dali novih moči in spodbude za nadaljevanje projekta.

Natali Iskra je ob tej priložnosti predstavila tudi pobudo za DPS za najmlajše, Eva Ciglar pa navzoče povabila k prijavam za ta pouk. Posebej razveseljivo je, sta poudarili obe, da se v društvu počasi oblikuje jedro najmlajše generacije.

O poteku uspešnega programa je Sandra Grudenic med drugim zapisala: "Teden smo organizirali tematsko, od športnega dne, kulturnega dne, dan za zdravje in zdravo prehrano ... Oba tedna sta bila vodena dvojezično, trudili smo se naučiti otroke čim več slovenskih besed. To smo počeli prek iger, s pomočjo izdelovanja plakatov na razne teme. Po kosilu smo počivali in gledali filme v slovenščini (Kekec, risanke, Gremo mi po svoje...), poslušali pravljice za sproščanje, ob njih pa so najmlajši malo zapr-

li utrujene oči. Učili smo se mnogih pesmic, rajalnih igric in se ob tem dobro zabavali. Imeli smo enkratno priložnost videti nekaj novega, saj v društvo prihaja vaditi tudi operni pevec Luka Ortar iz Slovenije, ki je bil zelo prijazen in je otrokom zapel krajše odlomke. Bilo je drugače, čudno, zabavno, a jim je bilo zelo všeč. Obe skupini sta za konec pripravili nastop za starše, stare starše, brate in sestre. Predstavili so se v slovenščini, zapeli in zplesali. Prva skupina je imela najraje Avsenikovega Čebelarja, druga pa narodno pesmico Na planincih, pri tej pa je naše petje s spremljavo na klavirju popestril Ante Segulin. Staršem smo pokazali naša dela, ki smo jih obesili na zid in skorajda tam ni bilo več prostora za vse mojstrovine. Od velikega čebelnjaka s pravimi otroškimi panjskimi končnicami do velikanske čebele, ki nas je opominjala na to, da je 20. maj razglašen za mednarodni dan čebel. Razšli smo se v upanju, da se naslednje leto znova vidimo v še večjem številu. Že zdaj se veselimo vnovičnega druženja." | Marjana Mirković

29. julij, Trsatska gradina, Reka

Vivien Galletta in Natko Štiglic: Na obali srca, koncert

Prireditvev Poletje na gradini je konec julija prinesla zanimiv, pester in dobro obiskan koncertni večer z naslovom Na obali srca. Nastopila sta vokalna solistka in članica Opere Hrvaškega narodnega gledališča (HNK) Ivana pl. Zajca Vivien Galletta in mladi kitarist, študent Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani in član KPD Bazovica, Natko Štiglic. Zamisel za njun prvi skupni nastop se je porodila na lanskem božičnem koncertu v reškem gledališču, in če sklepamo po odzivu na Trsatu, je bila zadetek v polno. Obiskovalci so v popolnoma zasedenem avditoriju reške gradine uživali v čudovitem okolju srednjeveške utrdbe in pestrem programu Vivien Galletta z delom njenega raznovrstnega repertoarja, od zimzelenih uspešnic in šansonov do džezovskih skladb in kancon, in Natka Štiglica – poleg spremljave na kitari tudi s samostojnim nastopom.

Program je lepo obogatil tenorist Voljen Grbac, gostje večera, ki ga je povezoval Neno Pavinčič, so bili še kitarist Mario Šimunović in mladi pevski talenti, Antonio Krištofić ter sestre Nina in Anja Fakin. Nastopajoči so se poklonili tudi spominu na komaj preminulega legendarnega hrvaškega pevcu Oliverja Dragojevića, in čustveni večer je prinesel tudi več njegovih uspešnic. Občinstvo je nastopajoče nagradilo z navdušenim ploskanjem, Vivien Galletta in Natko Štiglic pa sta za svoj prvi skupni koncert prejela tudi več čestitk in pohval.

Natko Štiglic, dvajsetletni nadarjeni glasbenik, prejemnik več nagrad in priznanj, ima za seboj številna tekmovanja in udeležbo na vrsti mednarodnih seminarjev in tečajev pri priznanih kitaristih po svetu, tudi v Sloveniji. Nastopa od dijaških let, med drugim se je predstavil tudi v reškem gledališču, večkrat pa so-

deloval tudi na prireditvah v društvu Bazovica.

Natko Štiglic pa je s samostojnim koncertom 30. julija obogatil tudi kulturni utrip v rojstni Crikvenici. Tam je pred leti tudi začel svojo glasbeno pot, ki jo po srednji glasbeni šoli Ivana Matetića Ronjgova na Reki danes zelo uspešno nadaljuje v Ljubljani. | Marjana Mirković

Vivien Galletta in Natko Štiglic.
Foto: Marjana Mirković

2.–3. avgust, Reka, Plešče, Prezid

Višarski dnevi 2018, Rafaelova družba

Rafaelova družba, organizacija za pomoč rojakom zunaj Slovenije pri ohranjanju slovenstva in katolištva, vsako leto organizira Višarske dneve mladih, namen pa je obiskati in spoznati rojake v eni izmed sosednjih držav Slovenije in pot pozneje nadaljevati v Višarje na romanje treh Slovenij. Letos so se tako odpravili na Hrvaško in obiskali Reko, Plešče in Prezid z okolico.

Najprej so si ogledali mesto ob Kvarnerju, kjer jih je vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane dr. Barbara Riman na kratko seznanila z zgodovinskim razvojem Reke in položajem slovenske skupnosti. Nato so se sprehodili ob stolnici in cerkvi Marijinega vnebovzetja, kjer so še v petdesetih letih prejšnjega stoletja redno potekale maše v slovenščini, in po Korzu ter med drugim obiskali tudi Slovenski dom KPD Bazovica, kjer jim je članica mladinske skupine Natali Iskra predstavila dejavnost društva in pokazala prostore, v katerih deluje.

Kot nam je prijazno sporočil Slavko Malnar, neutrudni raziskovalec goranske krajevne zgodovine in narečja ter pisatelj, so

skupino Rafaelove družbe gostili tudi rojaki v Gorskem kotarju. Dvajset obiskovalcev je sprejel vodnik Dejan Troha, v Pleščah jih je Davorka Smole v imenu etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša popeljala po svoji lepo ohranjeni domačiji in predstavila zanimivo družinsko in krajevno dediščino. V Prezidu so spoznali delo slovenskega kulturnega društva Gorski kotar, z učiteljico slovenščine Mirjano Žagar dopolnilni pouk jezika in kulture, Slavko Malnar pa jih je seznanil s pregledom in zanimivostmi iz krajevne zgodovine Prezida in drugih čabranskih naselij. V nadaljevanju obiska so si ogledali še Žagarjev mlin in Malinaričevo žago v Zamostu.

Večer v Pleščah je minil v veselem razpoloženju ob zvokih harmonike domačina Matije Turka, ker pa so bili med obiskovalci iz Slovenije tudi Višarski pevci, so ti s svojim ubranim petjem slovenskih narodnih pesmi še posebej navdušili vse navzoče, jih je pohvalil Slavko Malnar.

█ Povzeto po zapisu Slavka Malnarja, www.rafaelova-druzba.si

Dr. Barbara Riman o zgodovini Reke.
Foto: www.rafaelova-druzba.si

13.–28. avgust, Trsatska gradina, Reka

Gradina no limit, umetnost brez meja

Na Trsatu je tudi letos potekalo večdnevno srečanje umetnikov *Gradina no limit*, v sodelovanju z reško podružnico Hrvaškega društva likovnih umetnikov (HDLU), organizirano v okviru Poletja na gradini in Dnevov vizualne umetnosti in komunikacije.

Umetniki so tokrat štiri dni, od 9. do 12. avgusta, na trsatskem kaštelu v različnih zvrsteh ustvarjali na temo *trsatskih zmajev* oz. baziliskov. Ti bronasti skulpturi, delo avstrijskega kiparja Antona Dominika von Fernkorna, sta bili leta 1864 kot čuvaja postavljeni pred mavzolej *Mir junakov* Lavala Nugenta (1777–1862), avstrijskega feldmaršala, ki je leta 1813 Reko osvobodil francoske okupacije. Trsatsko gradino, porušeno leta 1750 med močnim reškim potresom, je kupil leta 1824 in jo obnovil. *Zmaja*, od katerih je leta 1920 eden izginil, drugi pa je bil poškodovan, so mestne oblasti leta 2012 sklenile restavrirati in obnoviti in sta danes tudi simbola trsatske gradine. Bila sta tudi navdih za

umetnike, ki so sodelovali na letošnjem srečanju *Gradina no limit*, to so akademski slikarji Zrinka Kralj, Tatjana Masterl in Robert Mijalić ter umetniški fotograf Istog Žorž, večletni in aktivni član KPD Bazovica. Avtorji so svoja dela ob koncu predstavili v galeriji *Mir junakov* na prireditvi Poletje na gradini. Razstava, postavljena v času cerkvenega praznika veliki šmaren, ki je na Trsat tudi letos pripeljal množico romarjev, je tako pritegnila tudi veliko teh obiskovalcev, med njimi tudi številne iz Slovenije. Razstava je bila na ogled do 28. avgusta, ogled je bil prost, obiskovalcem pa je bil na voljo tudi katalog s podatki o avtorjih. Istog Žorž nam je ob tej priložnosti povedal, da na svojo monografijo ni pozabil, a med prvimi načrti za jesen je, kot je poudaril, priprava razstave, ki bo predstavila Reko pred pol stoletja.

█ Marjana Mirković

Istog Žorž.
Foto: Marjana Mirković

30. avgust–13. september, Galerija Kortil, Reka

9. PhotoRi: Slovenska fotografija na Reki

Deveti reški festival fotografije, *PhotoRi* 2018, je v organizaciji Foto kluba (FK) Reka (Rijeka) od 20. avgusta do 30. septembra tudi letos prinesel bogat in raznovrsten program. Med drugim je bila s štirimi razstavami in predavanjem posebej predstavljena tudi *Slovenska fotografija na Reki*. V tem okviru je galerija Kortil v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku od 30. avgusta do 10. septembra tako gostila tri razstave: o prvem slovenskem fotografu Janezu Puharju istoimenskega društva iz Kranja, razstavo Linije in ploskve FK iz Maribora (sočasno je bila tam na ogled *Zgodba o reški fotografiji* FK Rijeka) in razstavo *Fotostorming* Društva fotografov iz Celja SVIT. Dogodek je potekal v sodelovanju s slovenskim veleposlaništvom na Hrvaškem, v festival pa je bila vključena tudi poznejša, v KPD Bazovica 13. septembra odprta razstava z naslovom Pivška presihajoča jezera gostujočega FK Sušec iz Ilirske Bistrice, ki v tem času sicer že več let gostuje pri rojakih na Reki. Več o tej razstavi v posebnem prispevku v nadaljevanju. Potujoča dokumen-

tarna razstava o Janezu Puharju je bila oblikovana leta 2014, v Puharjevem letu v počastitev 200. obletnice njegovega rojstva. Pot je začela v Sloveniji, nadaljevala v tujini (na Češkem, Slovaškem in v Švici) ter zadnje leto na Hrvaškem. Po Karlovcu je na Reki doživela že svojo dvajseto postavitev, o življenju in delu tega izjemnega rojaka, zapisanega v zgodovini slovenske fotografije, pa je zanimivo predavanje 13. septembra v (znova) polni galeriji Principij, kamor se je tudi preselila razstava, predstavila Petra Puhar, sicer pobudnica razstave. Kot je zapisano na spletni strani www.puhar.si je bil odziv odličen, ob tej priložnosti pa je stekel tudi pogovor z obiskovalci. | Marjana Mirković

Zanimiva razstava.
Foto: www.facebook.com/slovenianembassy.zagreb

Janez Puhar

Janez Puhar (1814–1864) je bil prvi slovenski fotograf, izumitelj fotografije na steklo že leta 1842, kmalu po razglasitvi Daguerrijevega izuma fotografije v Parizu (1839).

Rodil se je v kamnoseški družini v Kranju. Bil izredno nadarjen, govoril je več jezikov, nemščino, angleščino, francoščino in italijanščino, se kot gimnazijec navduševal nad matematiko, fiziko in kemijo, se ukvarjal z botaniko in risanjem, imel poseben dar za glasbo in igral več inštrumentov. Po maturi se je nameraval posvetiti umetnosti, vendar je na materino željo postal duhovnik in služboval po različnih krajih, med katerimi so s fotografijo posebej povezani Metlika, Ljubno na Gorenjskem, Bled in Cerklje. Zadnja leta je bolehal na pljučih, karo je bila verjetno posledica poskusov z žveplom, halogeni in živim srebrom. Na smrt bolan se je vrnil v Kranj in tam umrl.

Kdaj se je začel ukvarjati s fotografijo, ni znano, fotografija, takrat znana kot dagerotipija, pa ga je verjetno zasvojila po letu 1839, ko je služboval v Metliki. Ker je bil originalni postopek predrag, je iznašel svojega, cenejšega in za slikovno podlago namesto kovine vzel steklo ter vzporedno prilagodil tudi uporabo kemikalij. Prvo poročilo o njegovem izumu fotografije na steklene plošče (svetlopis) je 10. maja 1841 izšlo v *Carniolii*. Objave pričajo, da je Puhar v manj kot štirih letih po razglasitvi dagerotipije obvestil javnost o svojem izumu, a žal so za njegove dosežke na Dunaju izvedeli šele leta 1850, v Parizu pa 1852. Ti dve letnici sta bili zanj usodni, saj ga je prehitel Abel Niépce de Saint-Victor, ki je v Parizu leta 1848 objavil svoj postopek in Francozi so njemu priznali prvenstvo. V 19. stoletju je bilo namreč precej težko nekomu iz kraja nekje na Kranjskem dokazati svoj izum. Janez Puhar je bil svetovne pozornosti deležen šele po objavi v Poročilih dunajske Akademije znanosti leta 1851, leto pozneje pa je v Parizu prejel tudi najvišje strokovno priznanje, diplomo Akademije za kmetijstvo, obrt in trgovino.

Njegova ohranjena zapuščina kaže razvit umetniški okus in precizno tehnično izdelavo. Poleg slik na steklo se je ohranilo nekaj manjših fotografij na papirju, ki ga je Puhar pripravil in poslikal po lastnem postopku. Ohranjeno gradivo je za zgodovino slovenske fotografije neprecenljive vrednosti. **Povzeto po:** katalog razstave, www.fotodrustvo-kranj.si, www.puhar.si

Predsednik FK Reka in vodja festivala Borislav Božič. Arhiv KPD Bazovica.

7.–8. september, Exportdrvo, Reka

Reka EPK 2020, predprogram Porto Etno

Letna prireditev, na kateri organizacije narodnih manjšin na Reki predstavijo del svojih dejavnosti, je tudi letos potekala kot del projekta Reka, Evropska prestolnica kulture (EPK) 2020 oz. predprograma v programskem sklopu *Kuhinja*, obenem pa je to končalo dogodke iz prvega *Poletja v prestolnici*. Festival glasbe in gastronomije Porto Etno pod geslom *Pot okoli sveta v dveh dneh* je pritegnil množico obiskovalcev in znova ponudil podobe, glasbo in okuse večkulturnosti ter tako slikovito izrazil geslo projekta Reka EPK 2020, *Luka raznolikosti*.

Festival je letos potekal v nekdanjem skladišču podjetja Exportdrvo ob reški obali in poleg hrvaških predstavil tudi izvajalce iz Bosne in Hercegovine, Makedonije, Italije, Madžarske, Somalije, Senegala, Mehike, Brazilije in Slovenije s skupino Širom. Njeno zasedbo sestavljajo multiinstrumentalisti Iztok Koren (banjo, tristrunski banjo, bas boben, tolkala, cevni zvonci, balafon, zvočila), Ana Kra-

vanja (violina, viola, ribab, cünbüs, balafon, ngoma boben, mizmar, zvočila, glas) in Samo Kutin (lira, balafon, enostrunski bas, obročni bobni, brač, gongoma, mizmar, zvočila, glas).

Del svoje tradicionalne kuhinje so predstavile organizacije sedemnajstih narodnih manjšin – po podatkih ljudskega štetja na Reki sicer živijo pripadniki vseh 22 manjšin, navedenih v ustavi RH, poleg tega še Aškalije, vendar nimajo vse organiziranega delovanja –, nastopilo je sedem folklornih skupin, pripravljene pa so bile tudi delavnice in drugi dogodki za najmlajše.

Več: rijeka2020.eu/project/porto-etno

Skupina Širom. Foto: www.facebook.com/siromband/ (Gordana Kvačo)

KPD Bazovica na festivalu Porto Etno – RSKI

KPD Bazovica na tej prireditvi, ki v nekoliko drugačni obliki poteka od leta 1997, redno sodeluje. Za okuse slovenske kuhinje so, tokrat drugega dne festivala, znova prizadevno poskrbele pridne članice skupine za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (RSKI) Zdenka Kallan-Verbanac, Gorana Pecirep, Liljana Čargonja in Glorisa Segnan, ki je jabolčni zvitek pripravila iz domačega sadja iz sadovnjaka v Harijah, so se pohvalile. Dobrote z zelo lepo okrašene stojnice – kranjska klobasa, pražen krompir in kisló zelje ter za posladek poleg zavitka še orehova in pehtranova potica, kvašen sadni kruh in flančati – pa so kaj hitro zadišale obiskovalcem

in vse pošle, še preden jih je članicam RSKI uspelo ujeti v *selfi*.

Skupina RSKI

Bogata ponudba KPD Bazovica hitro pošla. Foto: Lorna Hunjadi

Nastop folklorne skupine

Splesom pa je kot vselej navdušila folklorna skupina (FS). Predstavili smo se z venčkom gorenjskih plesov, v šestih parih in ob glasbeni spremljavi harmonikarja Ivana Simiča. Nastopali smo prav na začetku dogajanja, okoli 18. ure, ko so obiskovalci, ki jih je bilo pozneje veliko, komaj začeli prihajati, zato si ga žal mnogi niso mogli ogledati. Kljub temu pa smo imeli spet še en lep nastop in se družili z

drugimi sodelujočimi skupinami. Posebno so nas razveselile stojnice z bogato ponudbo nacionalnih jedi in slaščic, ki se jim nismo mogli upreti. Najboljšo ponudbo so nam seveda zagotovile gostiteljice pri slovenski stojnici: naše "Slovenke" niso *šparale*, temveč so nas lepo pogostile...

Naša vodja Nataša Grlica ni imela težav, da nas je po poletnem premoru zbrala skupaj in pripravila za nastop. To je bil čudovit začetek nove sezone in naj se znova pohvalimo, da bomo letos praznovali deseto obletnico naše skupine.

Slavica Vuković-Bačić

8. september, Stadion Kantrida, Reka

Obisk nogometnega spektakla na Kantridi

Matjaž Kek posebej razveselil obiskovalce iz društva.
Arhiv KPD Bazovica.

Že poleti, ko je potekalo Poletje v Bazovici, je k nam prišla novica, da se bo pod skalami na kulturnem nogometnem stadionu Kantrida 8. septembra odigrala nogometna tekma med kluboma NK Rijeka in NK Maribor. Med poletnim programom smo opazili otroško privrženost športu nasploh, in ker tudi sama prihajam iz mesta ob vznožju Pohorja, smo se odločili, da podmladku društva omogočimo ogled tekme, ki v prijateljskem duhu oznanja sodelovanje sosednjih narodov. Reko in Maribor ne povezuje le priljubljeni nogometni trener NK Rijeka, ki prihaja iz Maribora, Matjaž Kek, temveč imata kluba tudi istega sponzorja. Kot zanimivo povezavo naj omenimo, da je tudi oče reškega župana Vojka Obersnela rojen v Mariboru in še kakšno vez bi se dalo najti. Čez poletje je odmevnost dogodka z geslom Vrnitev na Kantrido naraščala in pričakovanje med Rečani se je stopnjevalo. Beseda je dala besedo in nas pripeljala do srečnega naključja, da je bil med organizatorji dogodka tudi očka dveh deklic, ki redno prihajata v društvo na dejavnosti za otroke. Po nekaj telefonskih klicih in poslanih elektronskih sporočilih, na katere smo z obeh strani prejeli odziv s toplo dobrodošlico, smo od mariborske navijaške skupine Viole prejeli 30 vstopnic za družinsko tribuno, ki so jih namenili našim najmlajšim članom in njihovem spremstvu. Pošle so v trenutku, obenem pa so nam iz NK Rijeka sporočili, da nas bo sprejel tudi sam trener Kek.

Napočila je sobota, ko smo se zbrali pred stadionom in slabo uro pred začetkom tekme zakorakali na zelenico, kjer nas je pričakal nasmejani obraz trenerja. Prav vsakemu od nas je se-

gel v roko in v njegovi bližini je bilo čuti, da mu dan pred rojstnim dnevom veselo igra srce. Kako mu le ne bi, ko pa je bil obkrožen s polnim stadionom ljudi in prijateljev, ki ga spoštujejo zaradi njegovih dosežkov in ga imajo radi tako na slovenski kot tudi na hrvaški strani državne meje. Njegovemu sprejemu in skupinskega fotografiranja so se poleg malčkov in njihovih staršev odzvali tudi predstavniki slovenskega veleposlaništva na Hrvaškem Matjaž Marko, predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem dr. Barbara Riman s svojim naraščajem, predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka Boris Rejec, vodstvo društva EU korak in več članov upravnega odbora KPD Bazovica. Med kratkim srečanjem smo trenerju zaželeli vse najboljše, po nepozabnem sprejemu na igrišču odšli na tribuno in si ogledali otvoritveni ognjemet, med tekmo pa peli, ploskali, glasno navijali in se zelo zabavali. Če se morda sprašujete: "Za koga?", dobite odgovor: "Za naše!" Nogometaši Rijeke so ta večer Mariborčane premagali z rezultatom 4 : 0, a izid je tokrat bil postranski, saj je bilo vzdušje na stadionu, kjer se je po treh letih spet odigrala tekma na pobudo navijačev, nepozabno. Odhajali smo veseli in počutili smo se varne. Od vodstva mariborskega kluba smo v dar prejeli nogometno žogo z originalnimi podpisi igralcev, ki jo bomo s ponosom hranili v prostorih društva in bo na ogled obiskovalcem. Še kdaj bomo z veseljem obiskali kak športni dogodek, naše najmlajše pa spodbujali k športnim aktivnostim in jih ozaveščali o zdravem načinu življenja. **Eva Ciglar**

9. september, Bazovica, Italija

Planinska skupina na spominskem pohodu in slovesnosti v Bazovici

Vpočastitev spomina na bazoviške junake je tudi letos potekal bogat program. Od 5. do 23. septembra se je zvrstilo več dogodkov – srečanja, recitali, športni dogodki, pohod in spominske slovesnosti v Ljubljani, Kranju, Trstu ter osrednja pri spomeniku na gmajni v Bazovici.

Planinska skupina (PS) KPD Bazovica se že desetletje in pol, vsa leta od ustanovitve, redno udeležuje spominskega pohoda na Kokoš, ki ga organizira planinski odsek ŠZ Sloga v sodelovanju s tržaškim SPDT in SK Devin. Odzvali so se tudi letos, sicer samo štiričlanska skupina, ker se je večji del PS odpravil na izlet v Slavonijo. Po pohodu so bili navzoči tudi na poznejši osrednji spominski slovesnosti na bazoviški gmajni. Tam je obiskovalce

pozdravil predsednik Odbora za proslavo bazoviških junakov pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu Milan Pahor, slavnostna govornica je bila senatorka Tatjana Rojc, navzoče pa je nagovoril tudi novinar dr. Pierluigi Sabatti. V kulturnem programu v režiji Elene Husu so nastopili Tržaški partizanski pevski zbor Pinka Tomažiča pod vodstvom Pie Cah, plesalka Daša Grgič in Godbeno društvo Prosek z dirigentom Ivom Bašičem. www.knjiznica.it, www.tigr-drustvo.si **Marjana Mirković**

Po pohodu še na slovesnost.
Foto: Gorana Pecirep

Bazoviški junaki

Ferdinand Bidovec, rojen v Trstu 1908, Fran Marušič, rojen v Trstu 1906, Zvonimir Miloš, rojen na Sušaku 1903, in Alojz Valenčič, rojen v Trstu 1896, so bili ustreljeni leta 1930. Njihova imena na spomeniku, vklesana v kraški kamen, pričajo o nezlomljivem odporu slovenskega naroda proti italijanski fašizmu, ki je hotel nasilno uničiti slovenski živelj v tedanji Julijski krajini in hrvaški v Istri. Proti tistemu fašizmu, ki je izvajal genocidno politiko proti Slovincem in Hrvatom, stoji spomenik v Bazovici kot večna in trajna obsodba nasilja. 9. septembra 1945, takoj po osvoboditvi izpod fašizma in nacizma, je bil na kraju usmrtitve v Bazovici postavljen spomenik po načrtu tržaškega arhitekta Franja Kosovela. Od takrat dalje (1945) si vsako leto v septembru sledijo spominske slovesnosti. Bazovica je tako postala simbol upora proti fašizmu. Več: www.tigr-drustvo.si

13. september, Slovenski dom KPD Bazovica

FK Sušec: Pivška presihajoča jezera, razstava fotografij

Člani Foto kluba Sušec iz Ilirske Bistrice so na že tradicionalni razstavi ob prazniku vrnitve Primorske k matični domovini, ki se sicer slavi 15. septembra, postavili fotografije z motivi iz Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera. Razstava je bila tudi del letošnjega reškega festivala fotografije PhotoRi 2018 v sklopu Slovenske fotografije na Reki. Med obiskovalci je bil tudi častni gost, pooblaščen minister na slovenskem veleposlaništvu na Hrvaškem, Primož Koštrica.

Za popestritev razstave pa glasbeni presenečenje! Prvo sta priredila člana fotografske skupine Marina Bubnić (vokal)

in Andrej Hromin (kitara) s tremi večno zelenimi melodijami in dokazala, da se ne ukvarjata le s fotografijami. Drugo presenečenje pa je bil nastop nam že znane, tokrat še boljše klope Pasařela s Knežaka.

Po prireditvi, ob pogostitvi, še prijetno druženje. Pesmi, anekdot in smeha ni manjkalo. **Anita Hromin**

Navzoče pozdravil
Zvonimir Stipetić.
Foto: Anita Hromin

22. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Marija Šenk: Lepi spomini, predstavitev pesniške zbirke

Večletna članica KPD Bazovica in so-delavka glasila Sopotja, rojakinja Marija Šenk, je v društvu predstavila svojo že osmo pesniško zbirko, tokrat v slovenščini. Bogat kulturni program je izpolnil nastop dveh zborov, ki ju vodita oče in sin, Zoran in Vinko Badjuk, MePZ KPD Bazovica in Zbor upokojencev Reka, v katerem že desetletje poje tudi Marija Šenk. Njene pesmi so interpretirali predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić, koordinator kulturnih dejavnosti Vitomir Vitaz in tajnica Eva Ciglar, tudi povezovalka večera, ki ga je posebej obogatil tudi tenorist Željko Bašič. Kot vedno ob njenih predstavitvah je bila tudi tokrat dvorana polna do zadnjega kotička, s svojim (neuradnim) obiskom pa je rojake posebej razveselil novi minister, pristo-

jen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Peter Jožef Česnik z ženo, ki je stike s KPD Bazovica na Reki navezal že pred več kot desetletjem in sčasoma so prerasli v prijateljske. Pozdravil je navzoče, na krajšem pogovoru z vodstvom društva pa se je sešel pred prireditvijo. Obiskovalce je nagovoril tudi Zvonimir Stipetić in med drugim tudi s pesmijo La Montanara zaželel vse dobro pevcu Jožetu Grlici - Pepiju, ki v zboru poje od ustanovitve društva leta 1947, a tokrat odsotnemu zaradi zdravstvenih težav.

Marija Šenk (prva z leve) z ministrom (v sredini) in člani društva.
Foto: Marjana Mirković

O ustvarjalni poti Marije Šenk je najprej spregovorila strokovna sodelavka v protokolu Mesta Reka Tajana Mavrinac, zaslužna za uspešne dozdajšnje predstavitve v dvorani mestne hiše in opogumljanje Marije Šenk za izdajo pesniškega prvenca. Ob tej priložnosti je prebrala njeno pesem o reškem županu Vojku Obersnelu, ki je tudi naše gore list. Marijo Šenk je na kratko predstavila tudi Eva Ciglar, urednica Sopotij pa se ji je zahvalila za dolgoletno sodelovanje v Sopotjih in večkratno obogatitev rubrike Literarni kotiček. Marija Šenk se je navzočim zahvalila za obisk in organizatorju za lep program ter med drugim povedala, da je, tako kot vse do zdaj, tudi zbirka Lepi spomini izšla v samozaložbi, vendar nima, kot preostale zbirke doslej, sto pesmi, temveč "samo" sedemdeset: izid knjige je namreč pričakovala pred poletjem in je delo na hitro končala. Napovedala pa je, da bo v prihodnje zapolnila to vrzel in še pesnila v slovenščini, tudi za Sopotja. Slavljenska se je zatem pridružila Zboru upokojencev Reke, ki je ob koncu, skupaj z zborom KPD Bazovica in pod vodstvom Vinka Badjuka, zapel še županijsko himno *Zavičajju, tebi*. Še en lep pesniški in glasbeni večer je sklenilo druženje z nastopajočimi, gosti in drugimi obiskovalci, s pesmijo in veliko dobre volje.

■ Marjana Mirković

Lepi spomini

Njene pesmi nastajajo na presečišču dveh njenih jezikov – zbrane v tej knjigi so napisane v slovenščini, ki jih kdaj prikrito ali odkrito oplazi hrvaščina. Marija nima predsodkov pred izbiro pesniških motivov – od terase in stopnic, rož in *korjere* do Crikvenice ali Dalmacije, od klepetov do noči v dvoje, od vremena do svetnika, prevare in končnih odhodov – vsega se loteva, vsemu daje rimo, dostikrat kot v bežnem klepetu. V pesmih ne ubeseduje osebnih uvidov in spoznanj, ki bi presejali splošne človeške občutke ali prepričanja – lovi pa ritem in melodičnost, da si jih lahko predstavljamo tudi kot zapete šlagerje na hotelski terasi.

Pesmi se na koncu zvrstijo v eno samo verižico rim za ubeseditev dejavnega življenja: *Samo da smo zdravi, dalo se bo živeti, čeprav je za nami že veliko let. Moramo vedno misliti na to, da bi lahko tudi slabše bilo.*

■ Lepi spomini, iz spremne besede Mirjam Furlan Lapajne

IZLETI PLANINSKE SKUPINE KPD BAZOVICA

28. maj–3. junij: Na skrajnjem jugu domovine, sedem prelepih dni v Dubrovniku

Na vrhu Snježnice.
Foto: Vilko Papler

Po vzponu na najvišji vrh Šipana v Elafitskih otokih pri Dubrovniku planinska skupina počasi končuje projekt vzponov na najvišje vrhove jadranskih otokov. Ostala je samo še Šolta.

Izlet v Dubrovnik se je začel z zdravstvenimi težavami vodje skupine in številnimi domačimi težavami posameznih udeležencev, tako da je bilo vse skupaj precej napeto. Na koncu se je le vse srečno izteklo, tudi načrt je bil izpolnjen. V planinskem smislu so uspeli vzponi na Snježnico, najvišji vrh Dubrovniško-neretvanske županije, Velji vrh na Šipanu in Srđ nad Dubrovnikom. Udeleženci so si v Trstenu ogledali najstarejši arboretum na Hrvaškem, na Konavlih obiskali svetišče boga Mitre v Močić

ih, mlinice na reki Ljuti in Sokol kulo. Prispeli so tudi na najjužnejšo točko Hrvaške na rtu Oštro na Prevlaki in obiskali prelep Cavtat. Organiziran je bil tudi izlet z ladjico na otoka Lopud in Koločep (Kalamata), na otok Šipan pa so se popeljali z redno ladijsko linijo iz Dubrovnika. En dan je bil namenjen izletu v Črno goro z obiskom Njegošev, Cetinja, Kotorja in Perasta z otočkom Matere božje Škrpjela. Seveda niso manjkali sprehodi po Stradunu in rožate, večeri na plaži ob hotelu in drugi užitki.

Ob vrnitvi sta bila organizirana še vožnja z manjšimi čolni po Cetini pri Omišu in obisk znamenitih Radmanovih mlinic. Intenzivnih sedem dni je hitro minilo. Po Dubrovniku je imela planinska skupina odmor do konca avgusta, ko so jih čakali planinska šola v Bavšici, bazoviški pohod in sedemdnevni obisk Slavonije oziroma skrajnega vzhodnega dela naše domovine. ■ Darko Mohar

31. avgust–2. september, Izpolnjevanje PS na Bavšici

Tudi letos se je za PS nadaljevala tradicija, poletno planinsko izobraževanje v Planinskem učnem središču Planinske zveze Slovenije (PZS) v Bavšici. Na tečaju je sodelovalo štirinajst članov skupine, prikazanih je bilo več dokumentarnih filmov, potekali sta dve predavanji.

Prvi večer je Andrej Grlica spregovoril o načinih odlaganja komunalnega/hišnega odpada v Sloveniji, zatem je bil prikazan

dokumentarni film Sfinga, ki govori o prvem vzponu na Sfingo v Severni triglavski steni. Po več neuspešnih poizkusih sta jo leta 1961 kot prva naveza preplezala Aleš Kunaver in Kazimir Drašler.

Drugi večer je Marino Dubrović spregovoril o švicarskih Peninskih Alpah, svojem

vzponu na štiritisočak Breitthorn v organizaciji HPD Platak z Reke in tudi o zgodovini vzponov na bližnji Matterhorn. Predavanju je sledilo še predvajanje več kratkih dokumentarnih filmov.

Za soboto je bil v praktičnem delu pouka predviden vzpon na dvatisočak Kamniti lovec (Monte Cacciatore) blizu Trbiža, a je bil odpovedan zaradi slabega vremena. Namesto tega so udeleženci planinske šole obiskali zelo zanimiv zasebni vojaški muzej v Bovcu. V nedeljo je med vračanjem na Reko polovica udeležencev obiskala Sveto goro pri Novi Gorici, druga polovica pa se je povzpela na 609 metrov visoki Sabotin nad Solkanom. Z vrha se odpira lep razgled na Julijske Alpe, Zahodne Alpe, reko Sočo, goriško in furlansko nižino, Kras in morje. Med prvo svetovno vojno so se tukaj bile težke bitke, zato je vrh premrežen s številnimi rovi in kavernami. Z vrha se lepo vidi

Solkanski most čez Sočo kot najpomembnejši objekt na progi Trst–Dunaj, zgrajen v času Avstro-Ogrske (leta 1916 ga je avstrijska vojska minirala in ga 1918 začasno obnovila, med italijansko zasedbo pa je bil leta 1927 trajno obnovljen, op. ur.). Obenem je to most z največjim kamnitim lokom na železniških progah na svetu.

■ Jasna Linčič-Kostrenčič in Marino Dubrović, prevod Darko Mohar

Na vrhu Prestreljenika.
Foto: Darko Mohar

10.–16. september, Potepanje po skrajnem vzhodu domovine

Za drugi letošnji daljši izlet je PS izbrala Slavonijo s krajšim obiskom Vojvodine, Novega Sada in Fruške gore. Kljub organizacijskim težavam in številnim odpovedim je bil izlet izpeljan skoraj v celoti. Le peščica detajlov bo počakala na naslednji obisk teh krajev. Izlet so popestrili prelepo vreme in številna dogajanja, kot so Vinkovačke jeseni, odlični turistični vodniki in obisk več vinskih kleti ter pokušanje odličnih iloških, beljskih, kutjevskih in veliških vin.

Planinci so obiskali številna mesta Slavonije, si v Đakovu ogledali tamkajšnjo kobilarno lipicancev in znano prelepo katedralo, v Vinkovcih pa uživali v obilici glasbe in folklore. Posebno mučen je bil obisk Vukovarja, bolnišnice, spominskega pokopališča in Ovčare. Trpljenje v teh krajih je bilo v domovinski vojni strašno. Ilok je prelepo mesto na obrežju Donave, ki bi ga veljalo še kdaj obiskati. V Vojvodini so se gostitelji, člani PD Poštar, resnično potrudili, da bi obiskovalci ta kraj doživeli kot čudovit kotiček. Vzpon na Fruško goro je bilo lepo planinsko doživetje, obisk Petrovaradinske trdnjave pa je prinesel pogled daleč nazaj v zgodovino. Prenočitve v Valpovu so bile izredno ugodne, pa tudi samo Valpovo je lepo mesto. Tretji dan je bil namenjen Baranji – navdušili so nas naravni park Kopački rit, Kneževi vinogradi in etno vas Karanac.

Sledil je odhod proti osrednji in zahodni Slavoniji: Našice in dvorec Pejačević, Orahovica – lepo podeželsko mestece, vzpon na Ružica grad, eno izmed več srednjeveških trdnjav na Papuku, obisk Kutjeva in Velike. Naslednji dan je manjša skupina A prehodila Papuk v desetih urah vse do prelepega Jankovca, skupina B pa obiskala Požego in etno vas Stara Kapela. Zvečer je sledila še pokušina vin v kleti izjemno prijaznega vinarja, s katerim se je bilo lepo družiti.

Ob vrnitvi domov je sledil še obisk Pakraca, Lipika in njegove "ajvarijade" ter Vrbovca. Prelepih sedem dni in spomini, ki bodo še dolgo živeli v vsakem udeležencu. Velike zahvale grede Silviji v Đakovu, Dari v Vukovarju, Katarini, Siniši in Borivoju v Novem Sadu ter Tomu v Požegi za pomoč pri organizaciji in izvedbi tako zahtevnega izleta. Vsekakor se zahvaljujemo tudi številnim drugim, zelo ljubeznivim domačinom v hotelih, restavracijah, NP Kopački rit, kleteh in drugod. Kraji, ki jih obiščemo, so veliko lepši, če so domačini tako gostoljubni. ■ Darko Mohar

Na začetku poti na Hahliće.
Foto: Zoran Popovski

25.–26. maj, Vrba; 15.–16. junij, Trst; 7.–8. september, Reka

Mreža Alpe Jadran (MAJ)

S podbujanje mladih k sodelovanju in aktivni dejavnosti v slovenskih društvih v sosednjih državah Slovenije pripomore k ohranjanju narodnostne identitete v obmejnem prostoru in tudi k razvoju skupnega gospodarskega prostora. Potreba po sodelovanju in mreženju mladih, študentov, podjetnikov in drugih zainteresiranih je bila izhodišče za organizacijo izobraževalnih delavnic, t. i. Mreže Alpe Jadran (MAJ), namenjenih obravnavi aktualnih tem, kot so podjetništvo in zagonska podjetja ter skladi Evropske unije in drugi. Cilj projekta je, da udeleženci bolje spoznajo skupno regijo in skupni gospodarski prostor, pridobijo dodatne poslovne kompetence in navežejo stike ter skupaj pripravijo štiri regionalne projekte za prijavo na razpise za evropska sredstva iz programa čezmejnega sodelovanja Interreg.

Prva v ciklu dvodnevni delavnic je bila organizirana v Avstriji (Vrba, 25.–26. maj) z naslovom Globalizacija in regionalizacija ter Zgodovinski in ekonomski razvoj regije, junija pa se nadaljevala v Italiji (Bazovica pri Trstu, 15.–16. junij) in obravnavala vlogo znanja in človeškega kapitala ter upravljanje in pomen znanja med (mladimi) Slovenci. Dogodka sta združila 30 mladih iz Slovenije in sosednjih držav, pester program pa jim je ponudil priložnost, da so se seznanili z omenjenimi temami in spoznali

Na Reki o podjetništvu.
Foto: www.facebook.com/slovenianembassy.zagreb

S prvega srečanja in sprehoda ob Vrbskem jezeru. Foto: Martina Cvetković

značilnosti okolja, kjer je potekalo izobraževanje, ter omogočil neformalna večerna druženja. Tretje srečanje je bilo na Hrvaškem (Reka, 7.–8. september), na temo Mladi in podjetništvo. Na dnevnem redu je bilo med drugim tudi spoznavanje regionalnega razvoja, pogovori s podjetniki slovenskega rodu in obisk podjetniškega inkubatorja. Po četrti delavnici na Madžarskem (Monošter, 5.–6. oktober) bo v Ljubljani 26. oktobra še sklepno srečanje. Za kandidate posameznih gospodarskih organizacij je bila udeležba brezplačna. Srečanj so se med drugimi udeležili tudi mladi rojakinji dr. Martina Cvetković, ki je predstavila svoje zagonsko podjetje, ustanovljeno na podlagi njene večkrat nagrajene inovativne tehnologije za prečiščevanje tekočin, in arhitektka Ana Brusić, ki je na začetku svoje poslovne poti, ter Antun Erstić z Reke, Rok Andlar (Plešče), Vedran Jašarević (Prezid) in Nikola Zec (Zagreb).

Srečanje na Reki je potekalo v prostorih Slovenskega doma KPD Bazovica. Delavnica s tematsko vsebino podjetništva in mladih je združila dvajset udeležencev iz Avstrije, Italije, Madžarske, Srbije, Slovenije in Hrvaške. Prvi dan so se seznanili z zgodovinskim razvojem regije – predavanje je pripravila predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane dr. Barbara Riman –, prisluhnili uspešnim zgodbam zamejskih podjetnikov ter obiskali Trsat in podjetniški inkubator STEP RI v tamkajšnjem univerzitetnem kampusu. Sobota je bila namenjena oblikovanju poslovne ideje, mag. Matej Rus z Inštituta za podjetništvo in management malih podjetij Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru pa jim je predstavil uspešno podjetniško zgodbo.

Pobudniki in organizatorji dogodkov so Slovenska gospodarska zveza (SGZ) iz Celovca, Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ) iz Trsta, Razvojna agencija Slovenska krajina (RASK) iz Monoštra in društvo EU korak z Reke, ob podpori Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS).

■ Natali Iskra, Marjana Mirković

Sreča

Ob predstavitvi knjige Lepi spomini
se sploh nisem počutila, da živim v tujini.
Zelo lepe trenutke sem doživela,
sreča me je celo prevzela.

Za srečo ni treba biti bogat,
srečo moraš v sebi prepoznat'.
Moja sreča je v pesmi, to so videli vsi,
ki so na mojo predstavitev prišli.

Srečna in ponosna sem ves čas bila,
spoštovanja in prijateljstva se opisat' ne da.
Veliko meni pomembnih ljudi je prišlo
na predstavitev in zelo lepo je bilo.

Cela prireditve je popolnoma uspela,
v enem trenutku je vsa dvorana pela.
Obljube, da bom še dolgo pisala,
se bom seveda tudi držala.

■ Marija Šenk, 22. septembra 2018

Veverica

Veverica je po orehu skakala,
verjetno si je večerjo iskala.
Stresla je dosti orehov na tla,
spravlja za zimo, ko bo prišla.

Lep rep ima, pa se je čisto prevzela,
majhna je, vendar zelo vesela.
Po vejah skače kakor ptice,
čeprav ji manjkajo perutnice.

Na skrivaj jo s strani gledam,
zato ker se zavedam,
da zame pravijo, da sem veverica,
čeprav bi raje bila ptica.

Ptici bi bila podobna zato,
ker ves dan prepevam glasno.
Pravijo, da sem hitra kot veverica,
No, jaz sem vseeno samo sanjalica.

■ Marija Šenk, iz zbirke Lepi spomini

Domišljajska galerija

Pišem spet, iz mene sili ven
pesem, ki goreče išče zven.
Svinčnik šilim, lomi se konica ...
Je na svetu za umetnika pravica?

Pravijo, bohemske raje dihaš,
se skozi dušo bralcem s pesmijo nasmihaš
in jim razkrivaš svoj svet domišljije,
jih z branjem vabiš v lastne galerije.

Tam ni sekund, ki merile bi čas,
in gube se ne režejo v obraz,
tam nič ni za okras in vse ima svoj smisel,
izraz umetnika nikdar ni kisel.

Je vse uravnoteženo, prostrano,
ti polni dušo, pelje te v neznano.
Ko zakorakaš tja, preljubi ti poet,
se boš prešerne volje vračal spet.

■ Eva Ciglar, september 2018

Eva Ciglar in Marija Šenk. Foto: Eva Ciglar

6. junij, Svet za narodne manjšine RH

Svet za narodne manjšine (SNM) je v sodelovanju z Uradom vlade RH za človekove pravice in pravice narodnih manjšin v Opatiji organiziral seminar na temo Mediji in narodne manjšine v RH – varstvo manjšin in vloga medijev v demokratizaciji družbe v RH. Razprava je tudi tokrat opozorila na odločilen pomen, ki ga ima za uresničevanje manjšinskih pravic njihov dostop do medijskega prostora kot ključnega dejavnika, ki oblikuje javno mnenje in pogled na politično, družbeno in kulturno identiteto manjšin. V ospredju je bilo poročilo o zastopanosti narodnih manjšin v programu Hrvaške radiotelevizije (HRT) v letu 2017. HRT še vedno ne izpolnjuje obveznosti in v programu ne zagotavlja ustrezne zastopanosti. Opozorili so tudi na naraščajoč sovražni govor v medijih in novinarsko neprofesionalnost z izražanjem stališč, ki so v nasprotju s temeljnimi evropskimi vrednotami, kot sta spoštovanje in razumevanje drugih in drugačnih. Spomnili so, da je dolžnost javnih medijev zavzemati se za človekove pravice in svoboščine ter spoštovanje različnosti in da je manjšinska vprašanja treba vključiti v vse programe HRT.

19. junij: predsednik SNM RH dr. Aleksandar Tolnauer je v Strasbourgu sodeloval na konferenci o varstvu narodnih manjšin in manjšinskih jezikov v Evropi. Srečanje je potekalo v okvi-

ru šestmesečnega predsedovanja RH ministrskemu odboru Sveta Evrope in bilo posvečeno dvajsetletnici veljave Okvirne konvencije o varstvu narodnih manjšin in Evropske listine o regionalnih in manjšinskih jezikih kot najpomembnejših mednarodno pravnih instrumentov za to področje v Evropi.

28. september: SNM je razpravljal o že omenjenem poročilu HRT in zastopanost manjšin v programu ocenil za katastrofalno nizko, tako po obsegu kot tudi zaradi pomanjkanja oddaj. Podatki za radio denimo kažejo skupno 125 ur in 20 minut vsebin, namenjenih obveščanju, na televiziji pa je to število več kot pol manjše, 60 ur in 24 minut oz. komaj 0,69 % vseh programov in torej ne dosega niti odstotka. Nasprotno pa HRT pogosto daje besedo osebam, ki razpihujejo sovražstvo in protimanjšinsko razpoloženje ter širijo laži, so se med drugim še obregnili na seji. ■ Marjana Mirković

12. julij, Vila Angiolina, Opatija: Na krilatih kolesih do opatijske riviere

Na ogled zanimiv del preteklosti.
Foto: Marjana Mirković

Do 6. junija prihodnje leto bo na ogled zanimiva razstava, posvečena 145. obletnici zgraditve železniške proge Dunaj–Opatija–Reka in Budimpešta–Reka ter 110. obletnici opatijskega tramvaja. Zadnji odsek proge Dunaj–Reka v dolžini 55 km od Šentpetra na Krasu (današnje Pivke) do Reke, s postajo v Matuljih (Opatija), je bil končan leta 1873 in se s progo za Trst spajal v današnji Pivki. Proga je bila slovesno odprta 25. junija, malo pozneje, 23. oktobra pa je promet stekel tudi po

progi, ki je Reko povezala s Karlovcem oz. Zagrebom in Budimpešto. Tako je tudi Opatija dobila povezavo s temi mesti ter Dunajem, Trstom, Ljubljano in drugimi kraji ob progi. Za Reko je to pomenilo nove možnosti za razmah gospodarstva in luke, za Opatijo pa razvoj turizma. Promet po 5 km dolgi poti od postaje Opatija - Matulji do Opatije je sprva potekal s kočijami, leta 1908 ga je nadomestil električni tramvaj. 12 km dolga proga pa se je spuščala vse do Lovrana, celotna vožnja je trajala eno uro in imela skupno trideset vmesnih postaj. Prtljago so prevažali v posebnih, poleti odprtih vagonih. Leta 1933 so uvedli avtobusni promet in del tramvajskih vagonov prodali v Ljubljano, kjer je tramvaj vozil od leta 1901 do konca leta 1958, ko ga je na zadnjo vožnjo pospremila večtisočglava množica. ■ Povzeto po katalogu razstave, www.delo.si, prevod Marjana Mirković

26. julij–4. avgust: EASA, Reka

Evropska konferenca študentov arhitekture (European Architecture Students Assembly, EASA) je letos potekala na Reki, v okviru Poletja v prestolnici, kot del programske usmeritve Sladko in slano projekta Reka, evropska prestolnica kulture (EPK) 2020. Več kot šesto mladih z vsega sveta je raziskovalo predvsem, kako oživiti zapuščene objekte industrijske dediščine. Bivanje so si uredili v hali nekdanjega skladišča Exportdr-

va v središču mesta, ki je postala tudi prizorišče delavnic, tematskih srečanj in predavanj, organizirali so interno pošto, radio in televizijo ter poskrbeli tudi za vse svoje odpadke.

Konference EASA potekajo od leta 1981 in omogočajo spoznavanje različnih na-

činov izobraževanja ter si prizadevajo bogatiti okolje, ki jih gosti. Dejavnost je neprofitna, gre za prostovoljno delo in neprofesionalno organiziranje po načelu študenti študentom. Sporazumevali so se v angleščini, pridobivali nove izkušnje tudi v praksi, spoznavali druge jezike in kulture ter nasploh dosegali napredek na osebni in strokovni ravni, sta povedali študentki ljubljanske fakultete za arhitekturo in članici društva EASA iz Slovenije, predsednica Klara Prošek in oseba za stike z javnostjo Maruša Mali.

Konferenco so zaključili s sklepno razstavo, največ pogledov je pritegnil most iz vrvi, razpet čez Mrtvi kanal, Reki pa so ostale tudi stojnice, na katerih je ponudba oživila na poznejšem festivalu Porto etno. | Marjana Mirković

SI-T

Mladi delovni od jutra do večera, v ozadju ladja Galeb.

Foto: Marjana Mirković

11.–18. avgust, Palčava šiša, Plešče: Dediščina ob starih poteh v dolini zgornje Kolpe in Čabranke

Etnološka zbirka rodbine Čop v vasi Plešče je v sodelovanju s Slovenskim etnološkim društvom že dvanajstič organizirala mednarodno poletno raziskovalno delavnico. Tema je bila Dediščina ob starih tovarniških poteh v dolini zgornje Kolpe in Čabranke ter je poleg študentov pritegnila tudi domačine. Zapis nam je poslal vodja Palčave šiša Marko Smole: "Obiskali smo naselja nad pred stoletji pomembno fužino – Čabrom, upokojeni učitelj Zvonko Gašparac nam je spregovoril o poznejšem meščanskem življenju, z jezikoslovkama smo ugotavljali, da malo prebivalcev še obvlada stari čabarski govor, ogledali smo si muzej v dvorcu, cerkev in pokopališče ter etnografsko zbirko Mnčkinih na Travi. Med drugim smo v Podplanini iskali lokacije starih rudokopov, topolarjev in sušilnic za sadje ter ostanke lesene arhitekture, ki žal počasi zgineva v zaraščanju. Sem danes prihajajo le vikendaši, dolino pa meji ograja z bodečo žico. Za veliki šmaren smo obiskali slavje na Žalostnem vrhu nad Prezidom, na drugi strani doline v

Pri peki peciva pomagali tudi najmlajši.

Foto: Ika Fazarinc

Tropetih smo ugotavljali, kakšen je bil gradbeni razvoj v zadnjih tristo letih, v Dragi pri Trstju pa, kako Tropetarji žanjejo, mlatijo in vejajo oves. Pripravili smo javne prireditve, prisluhnili predavanju Marka Smoleta in poslušali stare zgodbe s poti proti izviru Kolpe, pekli pecivo in predstavili pretresljivo knjigo o otroštvu v taborišču Slavka Malnarja ter kantavtorja Davorja Grgurića in Rasima Karalića iz Delnic, ki je predstavil filma o Romih in polharju. Na pripovedni večer ob koncu smo privabili več kot 60 obiskovalcev od Ljubljane do Delnic in Reke, teden pa znova zaključili s pohodom na Sveto goro, plesom, dnevom odprtih vrat kulturne dediščine in sklepno prireditvijo, tokrat na Hrvaškem in v sodelovanju s SKD Gorski kotar."

| Povzeto po zapisu Marka Smoleta za poročilo SED

29.–31. avgust, Zagreb, Vukovar, Pulj, Reka: Kraji žrtev // Kraji storilcev, tabor

Mednarodni poletni tabor, namenjen soočanju s preteklostjo, organizirata Evropski center za izobraževanje mladih iz Weimarja in hrvaška Documenta, center za soočanje s preteklostjo, v sodelovanju z drugimi partnerskimi organizacijami. Na letošnjega z naslovom Kraji žrtev // Kraji storilcev se je odzvalo 65 mladih iz 12 držav in si med obiski Zagreba, Vukovarja, Pulja in Reke ogledalo Jasenovac, Lipo in Goli otok. Kot nam je med krajšim bivanjem na Reki povedala vodja Documente, rojakinja Vesna Teršelič, eno prvih imen mirovništva na Hrvaškem, so po obisku Golega otoka mladi ostali zgroženi nad zapuščenim prizoriščem brez osnovnih informacij o usodi političnih zapornikov. Razpravo o Golem otoku v okviru tematike tolmačenja socialističnega obdobja v kulturi spominjanja postsocialističnih držav je pred poslopjem nekdanje uprave zapora vodila dr. Monika Kareniuskaite iz Inštituta za raziskovanje genocida in odpora iz Vilne v Litvi. Vesna Teršelič je ob tem posebej opozorila na nujno čimprejšnjo pripravo konservatorske podlage za trajno zaščito Golega otoka in Grgurja, Uta Gerlant, ravnateljica Memoriala Lindenstraße iz Potsdama, pa je poudarila, da je Goli otok relevanten tudi za druge evropske države, saj je vprašanje represije in nasilja univerzalno. | Povzeto po zapisu Vesne Teršelič

Vesna Teršelič.

Foto: Gabor Danyi

PZOS: Da je lahko malo bogatih, mora biti veliko revežev, je rekel že Iztok Mlakar

Začelo je šolsko leto. Sodelavke so se pri jutranji kavi pogovarjale o zavarovanju svojih otrok. Ne vem, kako je zdaj s tem in na ta delček vsakega novega šolskega leta sem že pozabila. Takrat ko so moji bili še šoloobvezni, so prve dni septembra domov prihajali s šopkom zavarovalniških ponudb. Izbrali smo najcenejšo, takole za vsak primer, da si ne bi kdaj česar koli očitati, plačali in nato na to hitro pozabili.

In nikoli nič uveljavljali. In nekako takole so razpravljale tudi sodelavke, jaz, "pametna", pa sem jim hitro postregla z receptom, ali ne bi raje pri kaki banki ali zavarovalnici odprle rentnega računa oziroma varčevanja za otroka, ki običajno obsega tudi nezgodno zavarovanje. "Si zmešana?!" mi je odvrnila najodločnejša, "da mi to potem štejejo pri dohodnini. Ni govora!"

Dragica Jaksetič

In sem se spet spomnila. Kako so ob reformi, ki naj bi bila socialno pravičnejša od prejšnje, v moje dohodke všteli z redno plačo privarčevan denar na banki, 80 evrov (bruto) na mesec, ki mi jih je prejšnji delodajalec izplačeval kot nadomestilo za stroške, zato ker sem morala delati doma, in tudi 160 evrov, ki mi jih je država izplačala, ko je odrezala kos zemljišča za cesto. Država res ni na nič pozabila! Čeprav smo bili enostarševska družina z enim študentom v Ljubljani, s srednješolcem in z osnovnošolcem, vsi pa z eno povprečno slovensko plačo, smo izgubili otroški dodatek in noben od šolarjev ni bil upravičen do državne štipendije, ker smo presegali cenzus. Ne vem več, kako smo vse to zvozili, vem le, da mi je tedaj šlo zelo na jok, da bi streljala, če bi imela s čim, in da sem takrat svojo socialno državo dokončno "vzljubila".

Danes ni nič drugače, kvečjemu še slabše. Takrat sem imela približno slovensko plačo. Le koliko ljudi, enostarševskih družin danes živi z minimalno plačo, 638 evrov neto oziroma natanko 842,79 bru-

to. Kaj si mislijo te družine, če gledajo Odmeve (nekakšen Dnevnik ob 22. uri), na njem pa akrapoviče in boskarole ter njihovo gostiteljico voditeljico Rosvito Pesek, ki jamrajo, kako zelo je pri nas delo obdavčeno in kako je ta visoka obdavčitev kriva za to, da so delavcem lahko izplačajo le 638 evrov na mesec. Ker – ob znižanju obdavčitve dela bi kapitalisti delavcem čez noč izplačali na primer 1000 na mesec, če ne več. In bi jim kljub temu ostalo za jahte in vile in ...

Slovensko vlado je to poletje prevzel Marjan Šarec in je napovedal znižanje obdavčitve dela, ki bi ga nadomestil z zvišanjem davkov na osebno premoženje. Napovedal je zvišanje obdavčitve na primer dividend, na hišo v gorah, hišo na morju, hišo v Ljubljani za neobdavčeno oddajanje prek airbn, hišo... Naši akrapoviči in boskaroli so takoj pozabili na domnevno preveč obdavčeno delo kot razlog za 638 evrov minimalne plače. Rosvita je seveda takoj po napovedi pravičnejše porazdelitve bremen v studio povabila pripadnika novodobne slovenske elite. Napovedal je, da bodo njeni člani pred to strašno državo s svojimi podjetji vred zbežali v tujino, ki si od dobičkov, dividend in premoženja ne jemlje, kar bi si hotela vzeti mati Slovenija. In veste, kaj nam je povedal? Da je spet zelo v skrbeh za nas, za našo minimalno plačo. Kajti če se bodo oni, najbolj razviti, napredni, uspešni ... odselili, bodo najbolj nastradali prav delavci. Ostali bodo brez dela in jela! Brez minimalne plače.

In potem je prišel petek in v poštni nabiralnik Mladina. Pregledali so obdavčitve po državah Evropske unije. Smo ena izmed držav z najnižjimi davki na osebno premoženje, tako rekoč davčna oaza za takšno premoženje. Če si v Sloveniji lastnik stotih stanovanj, si obravnavan enako, kot če si lastnik garsonjere. Povedali so, česar Rosvita ni, namreč, da je slovenska uspešna podjetja, na primer tista, ki jih v studio rada povabi Rosvita, izdatno subvencionirala država. Država pa subvencionira z denarjem, ki ga pobere z davki od nas. Me zanima, v katero tujino, ki jih bo subvencionirala z davkoplačevalskimi milijoni, bodo zbežali ti obdavčeni reveži s hišami in plovili vseh vrst.

Če imate otroke, učence, srednješolce, študente ali vnuke, jim povejte, da država od državljanov pobira davke zato, da s tem denarjem gradi ceste, železnice, šole, vrtce, bolnišnice ... za nas, državljane. Če se domačini in turisti desetletja vozimo po cestah ali železnicah iz časa Franca Jožefa, če se dušimo v odpadkih, če sedimo v čakalnici razsutega zdravstvenega doma, če nas odirajo brez izdanega računa, to pomeni, da živimo v neurejeni državi, ki ne zna pobrati davkov in denarja porabiti za večjo kakovost življenja njenih državljanov. Če pa vas streže neprijazen natak ali prodajalec, to pomeni, da ves mesec, petek in svetek, dela za 628 evrov. In morebitna primerjava s Hrvaško je seveda zgolj naključna, mar ne? Recimo, če imaš motorni čoln na morju, državi plačaš 200, 300 evrov. En majhen davek. En luksuzen, zelo sprejemljiv, socialen. Socialen, da te boli. Zakaj le bi država obdavčila lastnika motornega čolna, saj je veliko revežev, ki z davki vsak dan polnijo državno blagajno. ■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Andrea Šlosar: Ko otroci začnejo spraševati, vem, da sem na dobri poti

Andrea Šlosar je z delovanjem v slovenski skupnosti povezana predvsem kot učiteljica. Živi v naselju Mučiči blizu meje s Slovenijo in prihaja iz družine, v kateri se prepletajo narodnostne vezi, slovenske ima po očetu, doma iz bližnje vasi Novokračine na drugi strani meje. Po maturi na Prvi reški hrvaški gimnaziji je sledil študij arheologije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kajti po tem, ko je v petem razredu prvič videla fotografijo Tutankamonovega sarkofaga, drugih želja ni imela. Sprva je želela ostati v Ljubljani, v katero se rada vrača in pravi, da je ta zanjo, *"tako kot za župana Jankovića, najlepše mesto na svetu"*.

Z očetom je doma govorila v narečju, ki pa ga v Ljubljani niso prepoznali in je bilo na začetku kar nekaj težav, učenje knjižne slovenščine pa velik izziv, a ga je kmalu uspešno premagala. Prva zaposlitev je bila v antikvariatu v Ljubljani. *"V stiku z radovednimi tujci sem morala pridobiti tudi precej znanja o kulturi, to me je dalje peljalo v tuzem in kot vodnico v arheološke delavnice z otroki in Park Škočjanske jame, z njim povezano sodelovanje s šolami in lepimi spomini in – zdaj sem tu, obkrožena z najmlajšimi,"* pove s širokim nasmehom po prvi uri z novo skupino v KPD Bazovica.

Andrea Šlosar. Foto: Marjana Mirković

Poučevati je začela pred štirimi leti, ko je od učiteljice Vide Srdoč na dveh šolah, reški OŠ Pečine in OŠ dr. Andrije Mohorovičiča v Matuljih, prevzela pouk slovenščine po modelu C kot izbirnem predmetu. Na Reki se je ta pouk najprej začel v šol. l. 2009/10 na OŠ Pečine in se uspešno nadaljuje vsa leta, obiskuje ga 42 učencev od 1. do 6. razreda, približno tretjina vseh učencev šole in kot pravi, imajo tam idealne razmere, posebno učilnico in knjižnico, po zaslugi pobudnice, nekdanje ravnateljice Irene Margan, in zaradi velike podpore sedanje, Jasne Vukonić-Žunič. Poudarja pomen vodstva in dodaja, da je bila na pobudo ravnateljice v matuljski šoli Astrid Massari, kjer imajo letos 15 učencev, v šol. l. 2015/16 slovenščina uvrščena tudi na urnik njihove podružnične šole (PŠ) v Jušičih, v šol. l. 2016/17 pa je prevzela pouk tudi na OŠ Vazmoslav Gržalja v Buzetu. V Jušičih je bil odziv nad pričakovanji, v tem letu ima 19 učencev, v Buzetu pa 13. Hvaležna je Vidi Srdoč za veliko pomoč v prvih dneh učiteljevanja, prav tako slovenskima manjšinskima svetoma Mesta Reka in Občine Matulji, ki vsa leta finančno podpirata ta pouk. Dobro sodeluje tudi s kolegico Sandro Grudenič, ki poučuje na OŠ Kozala, in s slovenskimi društvi, v katerih njeni učenci občasno nastopajo.

Kot pravi, si pri pouku prizadeva za širino, da bi učenci poleg književnosti in glasbe spoznali tudi zgodovino, zemljepis, kulinariko ... vse to je del kulture. Pripravljajo jih tudi za nastope in jih

povezuje z vrstniki v Sloveniji. Seveda tudi njena izobrazba vpliva na to, da za predstavitev rada izbere področje arheologije: *"Potem pa se potrudim še, da nova spoznanja povežemo z gradivom drugih predmetov, in tako so ure zanimivejše in razumevanje lažje, otroci pa zadovoljni. Zato sem pripravila projekt Arheologija brez meja in kmalu, 18. in 19. oktobra, imamo v načrtu obisk OŠ Kidričevo, s katero OŠ Pečine sicer že dolgo sodeluje, v drugem polletju pa bomo gostitelji mi. Iskali bomo predvsem povezave, ki jih je na področju arheologije veliko. V Sloveniji bodo učenci tako spoznali vojaške postojanke in mitreje, Mitrova svetišča na Ptujju, mi na Reki pa jim bomo predstavili castrum v središču mesta. Včasih se niti ne zavedamo, s čim vsem se lahko pohvalimo. Znanec Anglež meni, da je dragocena arheološka dediščina majhne Slovenije premalo znana in da je treba ljudi ozavestiti, kako pomembna sta denimo kolo z Ljubljanskega barja, ki je najstarejše na svetu, ali izjemna najdba, kot je najstarejši glasbeni instrument na svetu, piščal iz jame Divje babe, ki sega šestdeset tisoč let v zgodovino! Tudi zato smo na urnik maja letos uvrstili ogled Narodnega muzeja v Ljubljani in otroci so bili navdušeni! In ko pokažejo zanimanje in postanejo radovedni, vem, da sem zadela v polno in trud ni bil zaman!"*

li vojaške postojanke in mitreje, Mitrova svetišča na Ptujju, mi na Reki pa jim bomo predstavili castrum v središču mesta. Včasih se niti ne zavedamo, s čim vsem se lahko pohvalimo. Znanec Anglež meni, da je dragocena arheološka dediščina majhne Slovenije premalo znana in da je treba ljudi ozavestiti, kako pomembna sta denimo kolo z Ljubljanskega barja, ki je najstarejše na svetu, ali izjemna najdba, kot je najstarejši glasbeni instrument na svetu, piščal iz jame Divje babe, ki sega šestdeset tisoč let v zgodovino! Tudi zato smo na urnik maja letos uvrstili ogled Narodnega muzeja v Ljubljani in otroci so bili navdušeni! In ko pokažejo zanimanje in postanejo radovedni, vem, da sem zadela v polno in trud ni bil zaman!"

Posebej koristni za učence so obiski v Sloveniji in nastopi: s PŠ Jušiči imajo oktobra v načrtu tematsko delavnico v knjižnici Markse Samsa v Ilirski Bistrici ter ogled mesta in čebelarkega muzeja, sledil bo nastop v Buzetu na Dnevih slovenske kulture v Istri in 26. oktobra na srečanju rojakov v Matuljih, ki ga organizira tamkajšnji slovenski manjšinski svet. V pustnem času pa si želi v PŠ Jušiči povezati domače zvončarje in škoromate iz OŠ Jelšane, s katero sodelujejo že tri leta.

Poleg poučevanja v šolah pa je te dni pred njo nov izziv – dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture (DPS) v KPD Bazovica za skupino predšolskih otrok, medtem ko bo osnovnošolce vodila Vida Srdoč. Andrea Šlosar bo tako za učenje jezika skušala navdušiti vrtičkarje. To naj bi zapolnilo vrzel, ki je nastala po prenehanju Igralnih uric, ki jih je v reškem vrtcu Bulevard leto in pol zelo zavzeto in uspešno vodila vzgojiteljica Laureta Španjol. Andrea Šlosar pravi, da ima otroke rada in se zelo veseli nove skupinice in dela v društvu, s katerim jo sicer že več let veže dobro sodelovanje. Za konec še vprašanje, česa si želi. "Da bi okrepili stike z ustanovami v Sloveniji, ostali zanimivi in ohranili sedanjo raven pouka, ker ni to samoumevno, vsako leto je vse več varčevanja in težje zagotoviti delovne razmere, od učbenikov do vsega drugega. Upam tudi, da nas bo Slovenija tudi v prihodnje podpirala, vsaj toliko kot doslej!" ■ Marjana Mirković

Foto: Đilio Arbula

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Mirjana Brumnjak

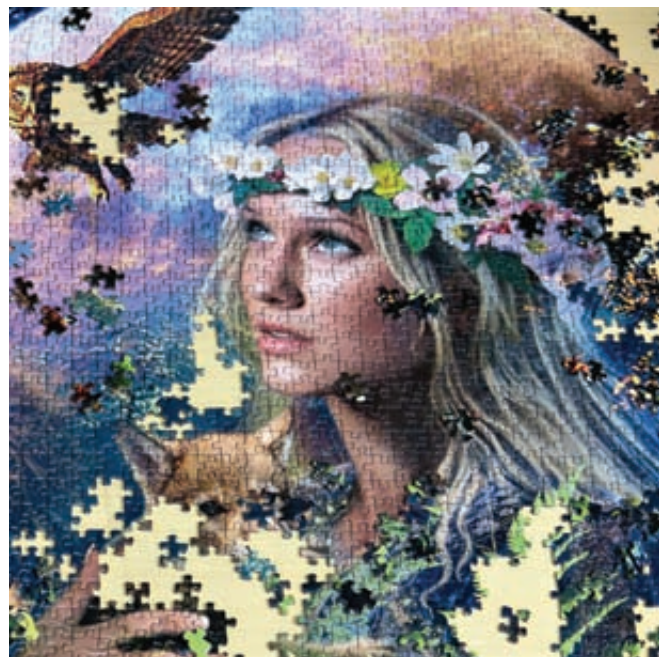

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Milena Arbula

Foto: Darko Mohar